

Kemal Bašić, *Muhamed Tajib Okić: život i djelo*. Sarajevo: Udruženje
Balkanski narodni pogledi, 2015, 243 str.

Knjiga Kemala Bašića, *Muhamed Tajib Okić: život i djelo* predstavlja cjelovito istraživanje o Muhamedu Tajibu Okiću, naučniku svjetskog glasa, profesoru islamskog prava, teologije i drugih disciplina kao što su latinski jezik i pravo. Postoje ljudi, kako navodi autor, čija se vrijednost za njihova života ne spozna, ali poslije njihove smrti, zahvaljujući djelima, znanju i učenicima koje su iza sebe ostavili, postaju cijenjeni i značajni. Upravo takav je profesor Muhamed Tajib Okić. Obrazovao se na elitnim evropskim univerzitetima tako da je sjediniio znanje istoka i zapada.

Autor knjige saznavao je o Muhamedu Tajibu Okiću kao učenik Gazi Husrev-begove medrese u Sarajevu, zatim na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, a najviše na postdiplomskom studiju na Univerzitetu u Ankari (Teološki fakultet ili *Ilahiyat*). Veći broj profesora ili asistenata na tom Univerzitetu bili su učenici ili su dobro poznavali život i djelo Muhameda Tajiba Okića. A Bašić je, na neki način, bio *privilegovan* što je bio njegov *zemljak* i uzeo je sebi u obavezu da istraži i napiše knjigu o ovom naučniku.

Ova knjiga, pored *Predgovora* (7-8), i *Predgovora autora* (9-10), kao i *Uvoda* (11-16), podijeljena je na sedam cjelina od kojih svaka za sebe može biti posebna knjiga. U prvoj cjelini *Porijeklo* (19-24), autor daje podatke o porijeklu Muhameda Tajiba Okića sa očeve i majčine strane i navodi da su to bile ugledne porodice u svom kraju.

Njegovi djedovi bili su ugledni građani, a njegov otac hadži hafiz Mehmed Teffik-ef. bio je upravitelj medrese, kurra-hafiz i član Ulema-medžlisa te se bavio pisanom riječju. Zabilježeno je da je familija Okić kroz četrnaest generacija vršila imamsku službu.

U drugoj cjelini *Život Muhameda Tajiba Okića* (27-35), autor govori o biografskim podacima naučnika i reformatora Muhameda Tajiba Okića. Rođen u Gračanici, školovao se u Sarajevu, Zagrebu i Beogradu. U Parizu je magistrirao na Sorboni, a potom je na Univerzitet Zejtunija u Tunisu specijalizirao arapski jezik i književnost.

Autor potom prati njegov radni vijek, od Sarajeva i Skopja, preko Beograda do Istanbula gdje je stigao 10. aprila 1945. godine. Tu se bavio istraživanjem po bogatim arhivima turske vlade, a od 1950. do 1969. radio je kao profesor na Teološkom fakultetu Univerziteta u Ankari, potom na Visokom islamskom institutu u Konji kao i na Fakultetu islamskih nauka univerziteta Atatürk u Erzurumu. Na bolji svijet preselio je 9. marta 1977. godine u Ankari. Prema vlastitoj želji njegov tijelo prebačeno je iz Ankare u Sarajevo 16. marta 1977. godine gdje mu je klanjana dženezaz pred Gazi Husrev-begovom džamijom, a ukopan je na gradskom groblju Bare.

U trećoj cjelini ove knjige (39-67) autor piše o radovima Muhameda Taiba Okića, od poezije i prijevoda do stručnih radova.

Radove je objavljivao u novinama *Srpska riječ*, *Islamski svijet*, godišnjaku *Pravda*, *Jugoslavenskoj pošti*, časopisu *Pregled*, *Slobodna*, listu *Gajret*, zatim u *Kalendaru Gajreta* i brojnim drugim časopisima.

U četvrtoj cjelini (71-143), autor piše o radovima koje je Okić objavio u Republici Turskoj. Navodi niz knjiga i članaka, zatim radove objavljene u enciklopedijama, referate na naučnim skupovima, zatim prijevode na turski jezik, predgovore knjigama i riječnicima i slično. Mnogi radovi govore da se Muhamed Tajib Okić konstantno bavio historijom Bosne i Hercegovine. Radovi ostali iza Okića u rukopisu sačuvali su se zahvaljujući njegovim brojnim učenicima koji iskazuju veliko poštovanje prema svome profesoru.

U petoj cjelini (147-195), autor pokazuje da se profesor Okić u svom naučnom radu bavio većim brojem naučnih disciplina. Autor je posebno izdvojio tri: historija, tefsir i hadis. Pored te tri naučne discipline Okić se ogledao i u drugim naučnim disciplinama

U pisanju svojih naučnih radova prilikom istraživanja Okić obilato koristi znanje, oko deset stranih jezika, u svim naučnim oblastima, što radovima daje širi naučni značaj.

U šestoj cjelini (199-201) autor piše o neobjavljenim Okićevim radovima, navodeći posebno njegovu doktorsku disertaciju pod naslovom *Hasan Kafi de Bosnie, sa vie et ses oeuvres, avec la traduction de son ouvrage Nizam-ul-ulema*. Autor navodi i niz drugih radova koji su ostali u Okićevoj rukopisnoj ostavštini.

U sedmoj cjelini (205-209) autor ukazuje na nezavršene projekte na kojima je Okić radio, a mnogi od tih projekata su se odnosili historiju Bosne i Hercegovine, ali i na pitanja iz povijesti islama u Jugoslaviji i

Mađarskoj. Ocjenjujući te nezavršene projekte, autor zaključuje da je velika šteta što nisu ugledali svjetlost dana kako bi bili dostupni široj naučnoj javnosti.

U poglavlje *Umjesto zaključka* (211-217), autor govori o mnogim disciplinama kojima se profesor Okić uspješno bavio. Važno je napomenuti da je on pratio društvena kretanja u cijelom svijetu. Imao je korespondenciju sa ljudima iz cijelog svijeta a posebno sa učenim ljudima iz Bosne i Hercegovine i Republike Turske. U njegovom posjedu bio je veliki broj riječnika i gramatika.

Muhamed Tajib Okić ostavio je veliki trag u naučnim krugovima u Bosni i Hercegovini i Republici Turskoj kako svojim naučnim radovima tako i po svojim učenicima koji su postali značajan dio akademske zajednice u navedenim državama.

Na kraju ovog značajnog djela autor Kemal Bašić naveo je *Literaturu* (219-228), kao i *Prilog* (233-243), u kojem se nalaze fotografije profesora Okića sa značajnim ličnostima iz oblasti politike, nauke, kulture i akademske zajednice.

Knjiga Kemala Bašića *Muhamed Tajib Okić: život i djelo* otvorit će oči široj naučnoj javnosti kako u Bosni i Hercegovini tako i u Republici Turskoj. Projekti koje je započeo profesor Okić i danas su aktuelni i mogli bi biti podstrekač naučnim institucijama u Bosni i Hercegovini da nastave sa istraživanjima na navedenim projektima koje je započeo naučnik Okić. Većina od tih projekata, kao i njihovi segmenti, mogli bi biti teme mnogih magistarskih i doktorskih teza kao i naučnih djela iz oblasti kojima se bavio cijenjeni naučnik. U knjizi je na stručan i naučan način obrađen život i naučni rad profesora Muhameda Tajiba Okića i dobro će doći naučnim krugovima u Bosni i Hercegovini i Turskoj da se

upoznaju sa njegovim naučnim djelom. Knjiga je, također, podstrek da se nastave istraživanja o značajnim ličnostima i naučnicima porijeklom iz naše zemlje razasutim po cijelom svijetu o kojima se zna malo ili gotovo ništa. Zbog toga je preporučujem široj naučnoj javnosti koja se bavi histori-

jom, islamskim naukama, balkanologijom i pravnim naukama, odnosno široj naučnoj i kulturnoj javnosti sa prostora bivše Jugoslavije, Balkana i Republike Turske.

Hadžija Hadžiabdić

Armina Omerika, *Islam in Bosnien-Herzegowina und die Netzwerke der Jungmuslime (1918-1983)*. Wiesbaden: Harrasowitz, 2014, 362 str.

Armina Omerika u svojoj knjizi *Islam u Bosni i Hercegovini i mreže Mladih muslimana* daje opsežan pregled istorije islama u Bosni i Hercegovini u 20. stoljeću s težištem na organizaciji *Mladi muslimani*. Polazeći od teze kako se razvoj kulturnog i nacionalnog identiteta bosanskih muslimana ne može posmatrati odvojeno od razvoja unutar islamskih religioznih struktura i dinamike islamskih diskursa, ključnu ulogu u knjizi igraju odnosi između predstavnika, institucija i organizacija bosanskih muslimana. Pred pozadinom navedenih konstelacija i veza, analizira se razvoj mreže Mladih muslimana, njihovo djelovanje i pozicioniranje u okviru prve i druge Jugoslavije. Period istraživanja doseže do 1983. godine, ali ne obuhvaća i *Sarajevski proces* koji je otpočeo iste godine i po mišljenju Omerike obilježava prekid liberalizacije politike prema religiji od strane komunističkog režima.

Prvo poglavlje *Bosanski Muslimani u prvoj jugoslovenskoj državi (1918-1941)* počinje sa prologom u kojem se prikazuje problem pozicioniranja bosanskih muslimanaza vrijeme austro-ugarske upra-

ve. Pitanje odnosa prema „kršćanskoj“ ili „evropskoj kulturi“ dovodi do raznih diskursa i različitih struja među bosanskim muslimanima. Kao bitne organizacije muslimana u to vrijeme se opisuju JMO (*Jugoslovenska muslimanska organizacija*) i *El Hidaje*. Nakon kratkog osvrtu na bosansko-muslimanske elite i njihov odnos prema NDH, poglavlje *Mladi muslimani 1941-1945: Mreža i ideologija* nudi pregled nastanka i razvoja te organizacije. Omerika odbacuje tvrdnje da je organizacija osnovana 1939. godine. Ova godina se najvjerovatnije pominje jer je tada od strane muslimanske omladine u Sarajevu formirano udruženje *Naprednjaci*, koje se smatra „klicom“ Mladih muslimana. Međutim, istraživanje pokazuje da se ideja o Mladim muslimanima tek razvila u krugu kulturnog društva *Trezvenost*, kojem su se priključili članovi iz raznih muslimanskih omladinskih udruženja. Odluka o osnivanju *Mladih muslimana* je uslijedila u martu 1941. godine kada je bio osnivački skup ove organizacije. Ipak, zbog rata, ne uspijevaju izvršiti registraciju. Za vrijeme Drugog svjetskog rata, *El Hidaje* vidi mogućnost proširivanja uticaja